

Poselství Svatého otce k 30. Světovému dni nemocných

11. února 2022

„Budte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec!“ (Lk 6,36)

Postavit se po boku trpících v pouti lásky

Drazí bratři a sestry,

před třiceti lety vyhlásil svatý Jan Pavel II. Světový den nemocných, aby obrátil pozornost Božího lidu, katolických zdravotnických zařízení i občanské společnosti k nemocným a k těm, kteří o ně pečují.¹

Jsme Pánu vděční za pokrok, kterého bylo v posledních letech dosaženo v místních církvích celého světa. Značně se pokročilo, ale stále ještě zbývá ujít dlouhou cestu k tomu, aby se všem nemocným, a to i v místech a situacích největší chudoby a marginalizace, dostalo potřebné zdravotní péče, a stejně tak i pastoračního doprovázení, aby mohli prožít období nemoci ve spojení s ukřižovaným a zmrtvýchvstalým Kristem. Kéž 30. Světový den nemocných, jehož vrcholná oslava se kvůli pandemii nebude moci konat v Arequipě v Peru, ale proběhne v bazilice svatého Petra ve Vatikánu, nám napomůže k růstu naší blízkosti a služby nemocným lidem a jejich rodinám.

1. *Milosrdní jako Otec*

Téma zvolené pro třicátý Světový den „Budte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec“ (Lk 6,36) nás nutí obrátit svůj pohled především na Boha „bohatého v milosrdenství“ (Ef 2,4), který na své děti vždy pohlíží s otcovskou láskou, i když se od něj vzdalují. Milosrdenství je totiž výsostné jméno Boha, který svou přirozenost nevyjadřuje jako příležitostný pocit, ale jako sílu přítomnou ve všem, co činí. Je to síla a zároveň i něha. Proto můžeme s úžasem a vděčností říci, že Boží milosrdenství má v sobě rozměr otcovství i mateřství (srov. Iz 49,15), protože On se o nás stará silou otce a něhou matky a vždy nám touží dávat nový život v Duchu Svatém.

2. *Ježíš – Otcovo milosrdenství*

Největším svědkem milosrdné Otcovy lásky k nemocným je jeho jednorozený Syn. Kolikrát nám evangelia vyprávějí o Ježíšových setkáních s lidmi trpícími různými nemocemi! „Chodil po celé Galileji, učil v jejich synagogách, hlásal evangelium o Božím království a uzdravoval mezi lidem každou nemoc a každou chorobu“ (Mt 4,23). Můžeme si položit otázku: Proč je tato Ježíšova zvláštní pozornost věnována nemocným až do té míry, že se stává i hlavním úkolem

¹ Srov. sv. Jan Pavel II., Dopis kardinálovi Fiorenzu Angelinimu, předsedovi Papežské rady pro pastorační pracovníků ve zdravotnictví, kterým ustanovil Světový den nemocných (13. května 1992).

při misií apoštolů, které Mistr posílá, aby hlásali evangelium a uzdravovali nemocné? (srov. Lk 9,2).

Jeden myslitel dvacátého století nám naznačuje důvod: „Bolest člověka naprosto izoluje a z této naprosté izolace se rodí apel na někoho druhého, vzývání druhého.“² Když člověk kvůli nemoci zakouší na vlastním těle křehkost a utrpení, těžkne mu také srdce, roste strach a množí se otázky, táže se s větší naléhavostí po smyslu všeho, co se děje. Jak si v této souvislosti nevzpomenout na mnoho nemocných, kteří v době pandemie strávili poslední úsek svého života v osamění na jednotce intenzivní péče, zajisté v péči velkorysých zdravotníků, ale vzdáleni od těch nejvzácnějších citů a od lidí pro ně v jejich pozemském životě nejdůležitějších? Proto je tak podstatné mít po boku svědky Boží lásky, kteří po vzoru Ježíše, Otcova milosrdenství, vylévají na rány nemocných olej útěchy a víno naděje.³

3. *Dotýkat se Kristova trpícího těla*

Ježíšova výzva, abychom byli milosrdní jako Otec, má pro zdravotníky zvláštní význam. Mám na mysli lékaře, zdravotní sestry, laboranty, ty, kteří se podílejí na péči a léčbě nemocných, a také mnoho dobrovolníků, kteří věnují svůj drahocenný čas těm, kdo trpí. Drazí zdravotníci, vaše služba po boku nemocných, kterou vykonáváte s láskou a odborností, překračuje hranice vaší profese, aby se stala posláním. Vaše ruce dotýkající se trpícího Kristova těla mohou být znamením milosrdných rukou Otcových. Buďte si vědomi velké důstojnosti své profese, jakož i odpovědnosti, kterou obnáší.

Dobrořečíme Pánovi za pokrok, jaký lékařská věda dosáhla zejména v poslední době; nové technologie umožnily vypracování léčebných postupů, které jsou pro nemocné velmi prospěšné; výzkum stále přispívá svým cenným způsobem k překonávání starých i nových onemocnění; rehabilitační medicína velmi rozvinula své znalosti a dovednosti. To vše však nikdy nesmí zastínit jedinečnost každého pacienta s jeho důstojností a křehkostí.⁴ Pacient je vždy důležitější než jeho nemoc, a proto při žádném terapeutickém přístupu nelze opomenout naslouchání pacientovi, jeho historii, úzkostem a obavám. I když není možné vyléčit, vždy je možné poskytovat péči, vždy je možné utěšovat, dát pacientovi pocítit blízkost, jež ukazuje zájem o člověka dříve než o jeho chorobu. Proto si velmi přejí, aby formace zdravotnických pracovníků dokázala vychovávat ke schopnosti naslouchat a navazovat vztahy.

4. *Pečovatelská místa jako domy milosrdenství*

Světový den nemocných také poskytuje vhodnou příležitost zaměřit pozornost na místa péče. Milosrdenství vůči nemocným vedlo křesťanské společenství v průběhu staletí k otevírání nespočetných „hostinců dobrého Samaritána“, v nichž mohli být přijímáni a ošetřováni nemocní všeho druhu, zejména ti, kteří nedokázali najít řešení svých zdravotních problémů z důvodu chudoby, sociálního vyloučení nebo obtížnosti při léčbě některých nemocí. Těmito situacemi trpí především děti, starší lidé a ti nejzranitelnější. Mnozí misionáři, milosrdní jako Otec,

² E. Lévinas, «*Une éthique de la souffrance*», in *Souffrances. Corps et âme, épreuves partagées*, vyd. di J.-M. von Kaenel, Autrement, Paris 1994, str. 133-135.

³ Srov. *Římský misál*, Obecná preface VIII, Ježíš, milosrdný Samaritán.

⁴ Srov. *Projev k Národnímu sdružení chirurgů a zubních lékařů*, 20. září 2019.

doprovázeli hlásání evangelia výstavbou nemocnic, ambulancí a zdravotních středisek. Jsou to vzácné skutky, díky nimž nabyla křesťanská láska své podoby, a Kristova láska, o níž jeho učedníci svědčí, se stala věrohodnější. Mám na mysli především lidi v nejchudších částech světa, kde je někdy nutné překonávat velké vzdálenosti, aby se našla léčebná centra, která i při omezených prostředcích nabízejí to, co je k dispozici. Ještě je před námi dlouhá cesta a v některých zemích je odpovídající léčba stále luxusem. Dokazuje to například malá dostupnost vakcín proti covidu-19 v nejchudších zemích, ale ještě více nedostatečná léčba nemocí, které vyžadují mnohem jednodušší léky.

V této souvislosti chci znovu zdůraznit význam katolických zdravotnických zařízení; jsou vzácným pokladem, který je třeba chránit a podporovat; jejich přítomnost se v dějinách církve vyznačuje tím, že stojí nablízku nejchudším nemocným a nejvíce opomíjeným situacím.⁵ Kolik zakladatelů řeholních rodin umělo naslouchat volání svých bratří a sester, kteří neměli přístup k péči, nebo se jim dostávalo špatné léčby, a obětovali se, aby jim sloužili! I dnes, dokonce i v těch nejrozvinutějších zemích, je jejich přítomnost požehnáním, protože mohou vždy nabídnout nejen péči o tělo se všemi potřebnými kompetencemi, ale také onu dobročinnou lásku, pro niž jsou středem pozornosti nemocní a jejich rodiny. V době, kdy je rozšířená kultura skartování a kdy život není vždy uznáván jako hodný přijetí a prožívání, mohou tato zařízení, jakožto „domy milosrdenství“, být exemplárními příklady péče o každý život, i ten nejkřehčí, od jeho počátku až do přirozeného konce.

5. Pastorační milosrdenství: přítomnost a blízkost

V průběhu těchto třiceti let byla stále více uznávána jako nepostradatelná i pastorační služba ve zdravotnictví. Jestliže nejhorší diskriminací, kterou trpí chudí – a nemocní jsou ochuzeni o zdraví – je nedostatek duchovní pozornosti, pak jim nemůžeme nenabídnout Boží blízkost, Boží požehnání a slovo, slavení svátostí a pozvání na cestu růstu a zrání ve víře.⁶ V této souvislosti bych chtěl připomenout, že blízkost nemocným a pastorační péče o ně není úkolem jen některých služebníků speciálně k tomu ustanovených; navštěvovat nemocné je pozvání, jež Kristus adresoval všem svým učedníkům. Kolik nemocných a starých lidí žije doma v očekávání, že je navštívíme! Služba útěchy je úkolem každého pokřtěného člověka, který má na paměti Ježíšova slova: „Byl jsem nemocný a navštívili jste mě“ (Mt 25,36).

Drazí bratři a sestry, všechny nemocné a jejich rodiny svěžuji přímlovám Panny Marie, Uzdravení nemocných. Kéž nacházejí smysl, útěchu a důvěru ve spojení s Kristem, který na sebe vzal bolest světa. Modlím se za všechny zdravotníky, aby byli bohatí na milosrdenství a nabízeli pacientům spolu s odpovídající péčí i svou bratrskou blízkost.

Všem uděluji ze srdce své apoštolské požehnání.

Dáno v Římě, u sv. Jana v Lateránu 10. prosince 2021,
o památce blahoslavené Panny Marie Loretánské

FRANTIŠEK

⁵ Srov. *Angelus* na římské poliklinice „Gemelli“ 11. července 2021.

⁶ Srov. apoštol. exhort. *Evangelii gaudium* (24. listopadu 2013), 200.